

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.10.91](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.91)

УДК 336.648

*Н. Г. Фатюха,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національний університет «Запорізька політехніка»*

ORCID ID: 0000-0002-1026-6713

*І. А. Рябченко,
магістрант, Національний університет «Запорізька політехніка»*

ORCID ID: 0000-0002-0030-3808

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗРІЗІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

N. Fatiukha

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finances, Banking and Insurance, National University "Zaporozhye Polytechnic"

I. Riabchenko

6th year Master's student, National University "Zaporozhye Polytechnic"

ANALYSIS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN TERMS OF REGIONS OF UKRAINE

У статті проаналізовано загальний обсяг прямих іноземних інвестицій з України та їх надходження до країни.

Конкурентоспроможність національної економіки є результатом взаємодії всіх суб'єктів економічних відносин в країні, а тому формується в органічному поєднанні реалізації інтересів суб'єктів різних рівнів.

У сучасних умовах залучення інвестицій сприяє поліпшенню платіжного балансу; трансферу новітніх технологій та ноу-хау; комплексному використанню ресурсів; розвитку експортного потенціалу і зниженню рівня залежності від імпорту; досягненню соціально-економічного ефекту.

У 2016-2020 роках з України до різних країн світу надійшло 14693,8 млн. дол. США прямих інвестицій.. Пік надходжень прямих інвестицій припав на 2019 р. що на 26,99% більше в порівнянні з 2016р., спад прийшовся на 2018 р. – 2727,80 млн. дол. США. (або на 2,17% менше в порівнянні з базисним роком).

В структурі надходжень прямих іноземних інвестицій з України найбільша частка припадає на країни: Кіпр 42,32% від загального обсягу інвестицій з України, Російську Федерацію – 4,07%, Латвію – 2,42%, Віргінські Острови (Брит.) - 1,44%.

Пік вливання іноземного капіталу до української економіки припав на 2019 р. і становив 51386,6 млн. дол. США. (або на 16,8% більше). Проте вже у 2020 року темп зниження ПІІ в країну складав на рівні 96,69% порівняно до попереднього року.

До основних країн-інвесторів ПІІ, належать: Кіпр – 30,86%, Нідерланди –20,46%, Швейцарія, Німеччина – 4,92%, Велика Британія – 4,81%, Австрія – 3,16%, Російська Федерація – 2,42%.

Акціонерний капітал Кіпру продовжує витісняти з української економіки капітал розвинених країн світу та забезпечує загальні показники приросту надходження акціонерних капіталів до України.

Проаналізовано напрям прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні. Основними галузями з залучення іноземних інвестицій є промисловість з обсягом 40,04%, торгівельна діяльність та надання послуг – 15,87%, операції з нерухомим майном – 9,24%, а також фінансова та страхова діяльність з питомою вагою прямих іноземних інвестицій 9,16%. Нерозподілено за видами економічної діяльності 5,78% ПІІ (акціонерного капіталу).

В процесі аналізу було розглянуто надходження ПІІ в регіони країни, які сформовано в соціально-економічні райони.

Найбільше ПІІ надійшло до Придніпровського району – 14,61%. У Придніпров'ї поєднується розвиток важкої індустрії та харчової промисловості.

Найменше – Центрального району 1,00%. Провідними галузями, котрі поглинають ПІІ є: промисловість з часткою 61,87% оптова та роздрібна торгівля – 15,43% та сільське, лісове та рибне господарство з питомою вагою 9,63%.

Визначені актуальні проблеми активізації інвестиційної діяльності в регіонах, до яких належать: правильність дій та ефективність використання інвестиційних інструментів місцевими органами влади, зменшення бюрократії у державному секторі, заходи з дерегуляції та децентралізації, що спрямовані на дерегуляцію господарської діяльності, гармонізація законодавства України із законодавством ЄС та залучення як іноземних, так і внутрішніх інвестицій.

The article analyzes the total amount of foreign direct investment from Ukraine and their inflow into the country.

The competitiveness of the national economy is the result of the interaction of all subjects of economic relations in the country, and therefore is formed in an organic combination of the interests of subjects of different levels.

In modern conditions, attracting investment improves the balance of payments; transfer of the latest technologies and know-how; integrated use of resources; development of export potential and reduction of dependence on imports; achieving socio-economic effect.

In 2016-2020, 14,693.8 million dollars were received from Ukraine to different countries of the world. US direct investment .. The peak of direct investment came in 2019, which is 26.99% more than in 2016, the decline occurred in 2018 - 2727.80 million dollars. USA. (or 2.17% less than the base year).

In the structure of foreign direct investment inflows from Ukraine, the largest share falls on the countries: Cyprus 42.32% of total investments from Ukraine, the Russian Federation - 4.07%, Latvia - 2.42%, the Virgin Islands (British) - 1, 44%.

The peak of foreign capital infusion into the Ukrainian economy occurred in 2019 and amounted to 51386.6 million dollars. USA. (or 16.8% more). However, already in 2020 the rate of decline in FDI in the country was 96.69% compared to the previous year.

The main FDI investor countries are: Cyprus - 30.86%, the Netherlands - 20.46%, Switzerland, Germany - 4.92%, the United Kingdom - 4.81%, Austria - 3.16%, the Russian Federation - 2.42%.

The share capital of Cyprus continues to displace the capital of developed countries from the Ukrainian economy and provides general growth rates of share capital inflows to Ukraine.

The direction of foreign direct investment by types of economic activity in Ukraine is analyzed. The main sectors for attracting foreign investment are industry with 40.04%, trade and services - 15.87%, real estate transactions - 9.24%, as well as financial and insurance activities with a share of foreign direct investment 9, 16%. Unallocated by type of economic activity 5.78% of FDI (share capital).

In the process of analysis, the inflow of FDI to the regions of the country, which are formed in the socio-economic areas, was considered.

The largest amount of FDI came to the Prydniprovskiy district - 14.61%. The Dnieper combines the development of heavy industry and food industry.

The least - the Central district 1.00%. The leading industries that absorb FDI are: industry with a share of 61.87% wholesale and retail trade - 15.43% and agriculture, forestry and fisheries with a share of 9.63%.

The current problems of intensification of investment activity in the regions are identified, which include: correctness of actions and efficiency of use of investment instruments by local authorities, reduction of bureaucracy in the public sector, deregulation and decentralization measures aimed at deregulation of economic activity, harmonization of Ukrainian legislation with EU legislation, attracting both foreign and domestic investment.

Ключові слова: інвестування; країни-інвестори; прямі іноземні інвестиції; соціально-економічний район; регіон.

Keywords: investment; investor countries; foreign direct investment; socio-economic region; region.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Успішне функціонування національної економіки у світовому економічному просторі передбачає її інтеграцію в систему міжнародних фінансів і всебічне використання переваг такої інтеграції. Соціально-економічний розвиток України та її регіонів, зокрема, пропорційний до обсягу вкладеного капіталу, тобто надходжень інвестиційних ресурсів. У цілому активність та якість інвестиційних процесів регіону визначається станом його інвестиційного потенціалу, котрий є основним важелем активізації та сталого протікання інвестиційних процесів на регіональному рівні. Окрім того, динаміка та рівень залучення ПІІ є одними з ключових показників здібності промислових підприємств регіону до ринкових перетворень за рахунок упровадження новітніх технологічних процесів та інноваційних методів організації промислового виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Значний внесок у вивченні проблем залучення прямих іноземних інвестицій, що є особливо актуальним на сьогоднішньому етапі розвитку економіки України та її регіонів, як із теоретичної, так і з практичної точок зору зробили роботи: І. Бланка, Є. Бойка, В. Василенка, О. Власюка, В. Волошина, О. Гаврилюка, П. Гайдучького, В. Гейця, Б. Губського, О. Данилова, М. Денисенка, В. Загорського, С. Захаріна, Ю. Коваленко, В. Кравців, Д. Ліндсей, А. Мерзляка, А. та ін. У працях науковців [1-2] визначено основні базові теоретико-методологічні підходи до залучення ПІІ. В. Кравців, М. Мельник, В. Антонов [1] приділили увагу аналізу впливу ПІІ на економічний розвиток приймаючої держави. Н. Свиридова, І. Заблудська, В. Василенко, В. Третяк, С. Лискова [2] обґрунтували особливості визначення стратегічних цілей, напрями активізації процесу залучення ПІІ та вивчали сучасний стан іноземного інвестування в Україні. Проте значна кількість досліджень не враховує динамічність показників, тенденцій надходжень ПІІ в окремі регіони України та напрями інвестування.

Нестабільність в країні, посилює невизначеність для інвесторів, а разом з тим зайняття ними вичікувальної позиції, що спричинило значне зниження загального обсягу інвестицій, вкладених в економіку країни. Вивченість цієї проблематики обумовила необхідність подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити надходження ПІІ в Україну в цілому та за соціально-економічними районами зокрема з метою збалансованого та пропорційного соціально-економічного розвитку територій держави.

Вклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Конкурентоспроможність національної економіки є результатом взаємодії всіх суб'єктів економічних відносин в країні, а тому формується в органічному поєднанні реалізації інтересів суб'єктів різних рівнів. Очевидно, що в конкурентному змаганні беруть участь не країни та регіони, а підприємства та їх кластери, а привабливість товару в кінцевому вигляді залежить від мотиваційного поля, котре було сформоване навколо діяльності підприємства у регіональному та національному середовищі. У сучасних умовах залучення інвестицій сприяє поліпшенню платіжного балансу; трансферу новітніх технологій та ноу-хау; комплексному використанню ресурсів; розвитку експортного потенціалу і зниженню рівня залежності від імпорту; досягненню соціально-економічного ефекту.

За даними Національного банку України [3], у 2016-2020 роках з України до різних країн світу надійшло 14693,8 млн. дол. США прямих інвестицій (рис. 1). Пік надходжень прямих інвестицій припав на 2019 р. і становив 3540,80 дол. США (або на 26,99% більше в порівнянні з 2016р.), спад прийшовся на 2018 р. – 2727,80 млн. дол. США. (або на 2,17% менше в порівнянні з базисним роком).

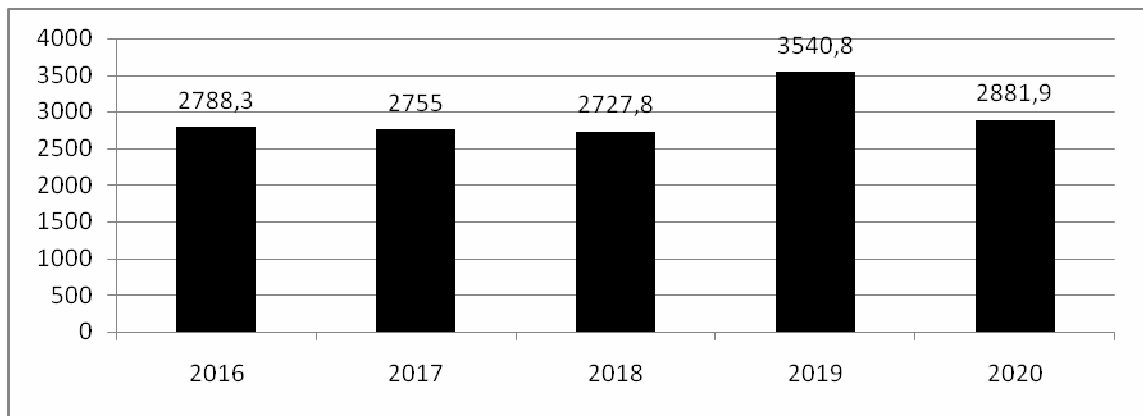

Рис. 1. Прямі інвестиції з України за 2016–2020 рр. станом на 31 грудня, млн. дол. США
(побудовано авторами за даними [3])

У 2017 р. темп зниження прямих інвестицій з України становив 98,81% порівняно з 2016 р.; у 2018 р. ситуація не покращилася і це становило 99,01% у порівнянні з 2017 роком. Зростання потоку прямих інвестицій з України спостерігається у 2019 р., темп приросту склав 29,8%, що на 30,79 п.п. перевищує показник відтоку капіталу 2018 р.; у 2020 р. знову відбулося зниження показника до рівня 81,39%, що на 48,41 п. п. менше, ніж у 2019 р.

Основними країнами, до яких з України надходили прямі інвестиції за 2016–2020 рр., є: Кіпр – 6218,7 млн. дол. США (42,32% від загального обсягу інвестицій з України), Російська Федерація – 597,7 млн. дол. США (4,07%), Латвія – 355,8 млн. дол. США (2,42%), Віргінські Острови (Брит.) – 212,2 млн. дол. США (1,44%), Угорщина – 69,8 млн. дол. США (0,48%), Нідерланди – 49,9 млн. дол. США (0,34%), Швейцарія – 41,7 млн. дол. США (0,28%), Республіка Молдова – 32,6 млн. дол. США (0,22%), Білорусь – 17,6 млн. дол. США (0,12%), Німеччина – 14,5 млн. дол. США (0,09%) та інші країни – 7083,3 млн. дол. США (48,21%).

Обсяг ПІІ (акціонерного капіталу) в економіку України (рис. 2) за 2016–2020 рр. становив 235456,4 млн. дол. США (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції).

Прямі іноземні інвестиції в 2016 р. становили 45195,3 млн. дол. США., у 2017 р. – 45179,2 млн. дол. США, що на 16,1 млн. дол. США менше, ніж у 2016 р. (або на 0,04%); у 2018 р. інвестиції були зменшені на 1170,4 млн. дол. США порівняно з 2017 р. і становили 97,41%. Пік вливання іноземного капіталу до української економіки припав на 2019 р. і становив 51386,6 млн. дол. США. (або на 16,8% більше). Проте вже у 2020 року темп зниження ПІІ в країну складав на рівні 96,69% порівняно до попереднього року.

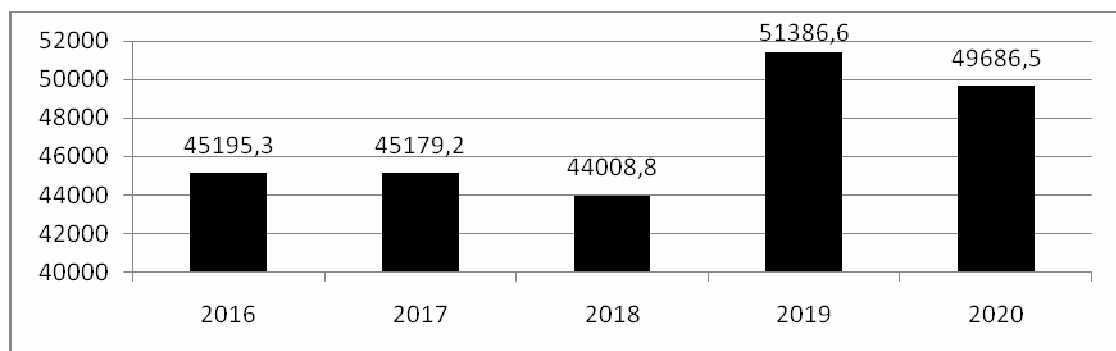

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) до України за 2016–2020 рр. станом на кінець року, млн. дол. США
(побудовано авторами за даними [3])

За 2016–2020 рр. інвестиції надходили з 133 країн світу. До основних країн-інвесторів, на які припадає 82,20% загального обсягу ПІІ, належать: Кіпр – 72656,3 млн. дол. США (30,86%), Нідерланди – 48176,0 млн. дол. США (20,46%), Швейцарія – 11925,2 млн. дол. США, Німеччина – 11588,3 млн. дол. США (4,92%), Велика Британія – 11326,4 млн. дол. США (4,81%), Австрія – 7436,9 млн. дол. США (3,16%), Російська Федерація – 5703,7 млн. дол. США (2,42%), Віргінські Острови (Британія) – 5571,7 млн. дол. США, Франція – 5446,6 млн. дол. США, Польща – 4203,7 млн. дол. США, Сполучені Штати Америки – 4000,5 млн. дол. США, Угорщина – 2277,2 млн. дол. США, Італія – 1670,4 млн. дол. США, Беліз – 1569,2 млн. дол. США, також прямі інвестиції надходили з інших країн обсягом 41904,3 млн. дол. США.

Акціонерний капітал Кіпру продовжує витісняти з української економіки капітал розвинених країн світу та забезпечує загальні показники приросту надходження акціонерних капіталів до України. Це може в подальшому стати ризиком залежності економіки України від політики основних країн-інвесторів.

Аналіз ПІІ (акціонерного капіталу) в країну за видами економічної діяльності дає змогу виділити найрозвиненіші та привабливі сфери національної економіки для закордонного інвестора (табл. 1).

Таблиця 1.
Питома вага прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності за 2010–2015 рр. (млн. дол. США)

Види економічної діяльності	Питома вага				
	2016р	2017р	2018р	2019р	2020р
Сільське, лісове та рибне господарство	1,74	2,07	2,23	1,49	1,88
Промисловість	32,05	35,84	37,80	40,85	40,04
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6,92	6,79	7,74	10,15	9,75
Переробна промисловість	22,40	25,26	25,76	23,63	22,86
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	2,59	3,62	4,19	6,97	7,33
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	0,14	0,16	0,12	0,10	0,10
Будівництво	2,57	2,52	2,03	1,66	2,02
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	15,45	15,28	14,60	14,27	15,87
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,39	3,66	3,42	3,91	3,54
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,74	0,72	0,68	0,57	0,53
Інформація та телекомунікації	6,44	6,68	6,07	5,76	6,02
Фінансова та страхова діяльність	13,95	9,40	8,88	10,05	9,16
Операції з нерухомим майном	8,91	8,70	9,70	9,22	9,24
Професійна, наукова та технічна діяльність	5,40	5,44	4,28	4,42	3,56
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2,87	3,18	3,57	1,70	1,68
Освіта	0,06	0,05	0,04	0,05	0,04
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,14	0,15	0,14	0,24	0,29
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,34	0,30	0,28	0,32	0,32
Нерозподілено за видами економічної діяльності ²	5,90	5,95	6,22	5,43	5,78
Прямі інвестиції в Україну	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

(розраховано авторами за даними [3])

За 2016 – 2020 рр. основною галуззю – лідером з іноземних інвестицій є промисловість з обсягом 40,04% (станом на 2020р) усіх залучених іноземних інвестицій. До другої групи надходжень закордонних інвестицій належать торгівельна діяльність та надання послуг – 15,87%, операції з нерухомим майном – 9,24%, а також фінансова та страхова діяльність з питомою вагою прямих іноземних інвестицій 9,16%. До третьої групи: професійна, наукова та технічна діяльність – 3,56%, діяльність із транспорту, зв'язку та телекомунікації – 3,54%, будівництво – 2,02%, сільське господарство (мисливство, лісництво, рибальство) – 1,88%, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 1,68%. До четвертої групи належать: охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 0,29%, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок – 0,32%, освіта – 0,04% та інші види економічної діяльності.

У структурі галузей національного господарства іноземні інвестиції себе найкраще почувають у промисловості, фінансовій діяльності та операціях із нерухомим майном, орендою та інжинірингом, тоді як величезний економічний потенціал галузей сільського господарства та будівництва залишається для іноземних інвесторів неконкурентоспроможним порівняно з іншими, більш дохідними галузями.

В процесі аналізу варто детальніше розглянути надходження ПІІ в регіони країни, які сформовано в соціально-економічні райони.

Таблиця 2.
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в Україну за соціально-економічними районами та регіонами за 2016–2020 рр., млн. дол. США

Соціально-економічні райони України		2016 р.	У відсотковому відношенні	2020 р.	У відсотковому відношенні
Україна, усього		45195,30	100,00	49686,50	100,00
Столичний район	Київська область	1503,75	3,33	2142,23	4,31
	Чернігівська область	129,91	0,29	474,32	0,95
	Житомирська область	354,26	0,78	662,14	1,33
Усього		1987,92	4,40	3278,69	6,60
Північно-Східний район	Харківська область	1758,31	3,89	1071,03	2,16
	Полтавська область	686,71	1,52	2288,91	4,61
	Сумська область	332,46	0,74	403,05	0,81
Усього		2777,48	6,15	3762,98	7,57
Донецький район	Донецька область	2319,41	5,13	2431,08	4,89
	Луганська область	309,69	0,69	385,20	0,78
Усього		2629,11	5,82	2816,28	5,67
Придніпровський район	Дніпропетровська область	5028,79	11,13	5754,18	11,58
	Запорізька область	1022,64	2,26	1560,53	3,14
Усього		6051,43	13,39	7314,71	14,72
Центральний район	Кіровоградська область	88,97	0,20	193,96	0,39
	Черкаська область	336,12	0,74	301,21	0,61
Усього		425,09	0,94	495,17	1,00
Подільський район	Вінницька область	282,64	0,63	470,64	0,95
	Тернопільська область	76,98	0,17	225,12	0,45
	Хмельницька область	155,77	0,34	246,77	0,50
Усього		515,38	1,14	942,54	1,90
Карпатський район	Львівська область	1678,06	3,71	2027,33	4,08
	Івано-Франківська область	718,46	1,59	679,41	1,37
	Закарпатська область	319,67	0,71	360,94	0,73
	Чернівецька область	52,11	0,12	63,44	0,13
Усього		2768,30	6,13	3131,12	6,30
Північно-Західний район	Волинська область	266,89	0,59	289,10	0,58
	Рівненська область	273,13	0,60	374,69	0,75
Усього		540,02	1,19	663,79	1,34
Причорноморський район	Одеська область	2467,59	5,46	1789,45	3,60
	Миколаївська область	258,61	0,57	606,92	1,22
	Херсонська область	236,15	0,52	438,98	0,88
Усього		2962,35	6,55	2835,35	5,71
м. Київ		21874,11	48,40	21575,06	43,42
Нерозподілено за регіонами²		2664,10	5,89	2870,80	5,78

(розраховано авторами за даними [3])

Найбільше ПІ надійшло до Придніпровського району – 14,72% в 2020 р. (+1,33 п.п. порівняно з 2016 р.), що в абсолютному вимірі становить 7314,71 млн. дол. США. До складу Придніпровського району входять: Дніпропетровська область із загальним надходженням ПІ 11,58% та Запорізька область – 3,14%. У районі найпривабливішими галузями економіки для іноземного інвестора були: промисловість (Дніпропетровська область – 71,85% від загального обсягу акціонерного капіталу, Запорізька – 93,57%), оптова та роздрібна торгівля (13,50% та 2,75% відповідно по областях) та операції з нерухомим майном – 6,37% в Дніпропетровській та 1,98% - в Запорізькій.

Найбільш розвинутими галузями промисловості Північно-Східного району є машинобудування і металообробка, значна доля котрого припадає на ВПК. Для областей району характерний високий рівень розвитку сільського господарства [4]. Район отримав 7,57% іноземних інвестицій від загального обсягу. До району входять Харківська, Полтавська та Сумська області з суттєвою перевагою в обсязі ПІ (акціонерного капіталу) Полтавської області – 4,61% в 2020 р., що порівняно з базисним роком складає приріст 3,09 п. п. Домінуючими ВЕД для інвесторів були: промисловість з питомою вагою 94,12%, оптова та роздрібна торгівля – 1,83% та транспортна галузь з часткою 1,15%. Порівняно з базисним роком Харківська область втратила 1,73 п.п. інвестування в 2020 р.

Столичний район виборов 6,60% загального обсягу ПІ. Обсяги інвестицій в регіони цього району поступово зростають: в загальному вигляді в 2020 р. вони зросли на 164,93% порівняно з базисним роком.

Провідними міжгалузевими комплексами у районі є агропромисловий, будівельний, лісовиробничий, машинобудівний, паливо-енергетичний, транспортний, хіміко-індустріальний [5].

Окремо виділено місто Київ із загальним обсягом 21575,1 млн. дол. США ПІІ (або 43,42% у відносному вираженні). Такий високий показник свідчить про те, що іноземний капітал не цікавиться відокремленими виробничими об'єктами, а стрімко нарощує свій вплив на всеукраїнські компанії, які лише зареєстровані в Києві, а їх виробничі потужності розміщені, в переважній більшості, поза столицею. Домінуючими галузями економіки в залученні акціонерного капіталу були оптова та роздрібна торгівля – 23,86%, фінансова та страхова діяльність – 23,56% та операції з нерухомим майном – 11,77% від загального обсягу інвестування міста в 2020 році.

Карпатський район – 6,30% від загального обсягу закордонних інвестицій. Інвестування району має умовно стабільний характер, оскільки у загальному обсязі ПІІ (акціонерного капіталу) країни його частка зросла лише на 0,13 п.п. порівняно з базисним роком. У галузевій структурі господарства району переважають матеріаломісткі та енергоємні галузі: гірничо-хімічна, лісохімічна й деревообробна, фармацевтична тощо, а також трудомісткі галузі машинобудування [5].

Причорноморський район – 2835,35 млн. дол. США закордонних інвестицій, які розподілено між Одеською областю – 3,6%, Миколаївською – 1,22%, Херсонською – 0,88%. Провідну роль в промисловому комплексі Причорноморського соціально-економічного району займає легка промисловість, передусім текстильна, трикотажна, швейна, шкіряно-взуттєва та хутрова [5].

Донецький район у 2020 р. отримав інвестицій загальним обсягом 5,67%, що на 0,15 п.п. менше 2016 р. Цей соціально-економічний район є індустріальним із провідною роллю важкої промисловості. Основною галуззю є промисловість (78,14% від загального інвестування району): чорна і кольорова металургія, машинобудівна, хімічна та легка промисловості. Харчова промисловість та АПК, сільське господарство зосереджені в місцях меншої концентрації промислових центрів [4]. У зв'язку з проведенням ООС більша частина заводів закрита, оскільки їх місце розташування саме в місцях бойових дій.

Подільський район із 1,90% обсягу ПІІ охоплює Тернопільську область – 0,45%, Хмельницьку область – 0,50% та Вінницьку область – 0,95%. Основою господарського комплексу є потужний АПК (46,70% інвестування Тернопільської області), який базується на інтенсивному багатогалузевому сільському господарстві. Розвиток промисловості обмежений недостатньою мінерально-сировинною базою, проте обсяги інвестування цього ВЕД становить майже половину обсягу всього інвестованого капіталу. Основою промисловості є електроенергетика, металургія, харчова промисловість [4].

Північно-Західний район охоплює 1,34% від загального обсягу ПІІ, або ж 663,79 млн. дол. США в абсолютному вираженні. В аналізованому періоді приплив інвестицій становив 122,92% до 2016 р. за базисним методом обрахунку.

Обсяг інвестування Центрального району найнижчий в країні – лише 1,00% загального обсягу ПІІ в 2020 р. Провідними галузями, котрі поглинають ПІІ є: промисловість з часткою 61,87% (237,60 млн. дол. США), оптова та роздрібна торгівля – 15,43% (59,20 млн. дол. США) та сільське, лісове та рибне господарство з питомою вагою 9,63% (37,00 млн. дол. США).

Тенденції темпів зростання прямих іноземних інвестицій в Україну в цілому не відображають регіональні тенденції, що свідчить про диспропорцію в розвитку регіонів країни.

Зростання регіональних обсягів ПІІ є непостійною величиною, що значно коливається і потребує подальших досліджень потоків прямих іноземних інвестицій та аналізування їх динаміки. Траєкторія темпів зростання обсягів ПІІ України внаслідок диференціації регіональних темпів формує широкий потік, який змінює свій напрям із нерівномірною щільністю.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Регіональні особливості пов'язані з веденням господарської діяльності, пріоритетними напрямками розвитку, кліматично-природничими умовами, розвитком технологій та трудовим потенціалом, тощо. Подальший збалансований та пропорційний соціально-економічний розвиток територій держави в сучасній інвестиційній ситуації залежить від правильності дій та ефективності використання інвестиційних інструментів місцевими органами влади. Серйозні кроки з дерегуляції, здійснені останнім часом, значною мірою послабили бюрократію, яка панувала у державному секторі. Масштабні заходи з дерегуляції та децентралізації спрямовані на дерегуляцію господарської діяльності, гармонізацію законодавства України із законодавством ЄС та залучення як іноземних, так і внутрішніх інвестицій. Після впровадження реформ, спрямованих на захист іноземних інвестицій, Україна стала ще більш привабливим напрямком для міжнародних інвесторів. У рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business 2020 Україна посідає 64 місце у світі, порівняно з 71 місцем у 2019 році [6].

Проведені дослідження демонструють, що переломним у тенденції до зростання темпів надходження прямих іноземних інвестицій став 2018 р. Однак присутній приріст інвестицій із 2019 р. загальною по Україні, але така тенденція не є аналогічною в усіх регіонах країни; наявна нестабільність у нарощуванні темпів ПІІ, регіони – лідери за надходженням інвестицій в одному році можуть зміститися на останні місця у наступному. Структура надходження ПІІ демонструє наявну поляризацію інвестицій (43,42% від загального обсягу інвестицій надходять до Києва), що свідчить про диспропорцію у розвитку регіонів країни.

Якщо порівнювати виявлені тенденції з потоку надходжень ПІІ в Україну загалом та по регіонах, можна зробити висновок, що вони не співпадають, а в деяких регіонах спостерігається кардинально інша ситуація. Саме тому варто зосередити увагу на детальному дослідженні та оцінці регіональної структури прямих

іноземних інвестицій, оскільки виявлені тенденції темпів зростання прямих іноземних інвестицій в Україну в цілому не відображають регіональні тенденції, а навпаки, дуже різняться.

Список літератури.

1. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та політика активізації : [монографія] / В.С. Кравців, М.І. Мельник, В.Б. Антонов. . – Львів: ІРД НАН України, 2011. – 368 с.
2. Формування механізму стимулювання економічного розвитку регіонів : [монографія] / Н. Д. Свірідова [та ін.] ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ : Ноулідж, 2012. – 266 с
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
4. Регіональна економіка : практикум: навч. посіб. / І.Д. Шеламова, К.І. Антонюк. Київ: Знання, 2013.- 423 с.
5. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. – Харків, 2014. – 265 с.
6. Рейтинг Світового банку “Doing Business” 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.doingbusiness.org/>

References.

1. Kravtsiv, V. S. Melnik, M. I. and Antonov V.B. (2011), *Zaluchennia priamykh inozemnykh investysij v ekonomiku Ukrainy: problemy ta polityka aktyvizatsii* [Attraction of direct foreign investments in the economy of Ukraine: problems and policy of activation], IRD NAN, Lviv, Ukraine.
2. Sviridova, N. D. (2012), *Formuvannia mekhanizmu stymuliuвання ekonomichnoho rozvytku rehioniv* [Formation of the mechanism of stimulation of economic development of regions], Knowledge, Lugansk, Ukraine.
3. Official site of the National Bank of Ukraine (2021), Available at: <https://bank.gov.ua/> (Accessed 10 Oct 2021).
4. Shelamova, I. D. and Antonyuk, K. I. (2013), *Rehional'na ekonomika* [Regional economics], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
5. Nemets, L. M. Silchenko, Yu. Yu. and Virchenko P. A. (2014), *Ekonomichna i sotsial'na heohrafiia Ukrainy* [Economic and social geography of Ukraine], Kharkiv, Ukraine.
6. World Bank (2020), “Rating “Doing Business”, [online], Available at: <https://www.doingbusiness.org/> (Accessed 10 Oct 2021).

Стаття надійшла до редакції 20.10.2021 р.